

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ЕТНОДИЗАЙНУ КЕРАМІКИ:
АНАЛІЗ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДЖЕРЕЛ**

pedagogical journal. Drogobych, No. 7–8 (205–206), pp. 48–52. [in Ukrainian].

4. Kovalov, S. & Kovalov, V. (2020). Profesiina hotovnist trenera yak faktor, shcho obumovliuie efektyvnist yoho profesiinoi diialnosti na suchasnomu etapi [The professional readiness of the coach as a factor determining the effectiveness of his professional activity at the current stage]. *Abstracts of Papers "Nauka v TsNTU: osnovni dosiahnennia ta perspektyvy rozvytku"*. Kropyvnytskyi, pp. 76–78. [in Ukrainian].

5. Kornosenko, O. (2016). Profesiina pidhotovka maibutnikh fitnes-treneriv yak pedahohichna problema [Professional training of future fitness trainers as a pedagogical problem]. *Young sports science of Ukraine*. Lviv, issue 20, Vol. 3/4, pp. 85–91. [in Ukrainian].

6. Kuznetsova, I. (2018). Model realizatsii pedahohichnykh umov formuvannia hotovnosti maibutnikh treneriv zi skhidnykh odnorbstv do profesiinoi diialnosti u dytiachov-

yunatskykh sportyvnykh shkolakh [Model of implementation of pedagogical conditions for formation of readiness of future coaches from eastern martial arts for professional activity in children's and youth sports schools]. *Scientific Journal Virtus*, No. 29, pp. 42–46. [in Ukrainian].

7. Podhorna, V.V. (2017). Obruntuvannya rukhovoyi korektsiyi psykhofizychnoho stanu u shkolyariv iz porushe-nnyamy rozvytku [Justification correction motor psychophysical condition of students with disabilities]. *Scientific journal of the National Pedagogical University named after M.P. Drachomanov*. Vol. 5K (86), pp. 261–264. [in Ukrainian].

8. Savchuk, L.O. (2010). "Osoblyva" dytyna v navchanni ["Special" child in training]. Rivne, 44 p. [in Ukrainian].

9. Shynkarov, S. (2020). Teoretychni aspekty fakhovoi pidhotovky maibutnikh treneriv z lehkoi atletyky [Theoretical aspects of professional training of future trainers in athletics]. *Starobilsk*, No. 1 (332), pp. 279–291. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.01.2023

УДК 378:377:7.071.1:738.3-045.43:39

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.273188>

Юлія Роїк, аспірант Київської державної академії
декоративно-прикладного мистецтва та дизайну імені Михайла Бойчука

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ЕТНОДИЗАЙНУ КЕРАМІКИ:
АНАЛІЗ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДЖЕРЕЛ**

Стаття присвячена ретроспективному аналізу науково-педагогічних джерел, проблеми яких дотичні до етнодизайну кераміки. У ній узагальнено зібрану інформацію з науково-педагогічної літератури для кращого розуміння особливостей підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування етнодизайну кераміки. Проведено аналіз теоретичних праць вітчизняних та зарубіжних фахівців, який свідчить, що у контексті дослідження підготовки художників-керамістів важливе значення надається етнодизайну кераміки як методу проектування керамічних виробів на основі традицій та інновацій. У ході наукового пошуку автором було виокремлено комплексні науково-педагогічні дослідження, присвячені висвітленню проблеми професійної підготовки з художньої кераміки та гончарства у закладах освіти різних типів. Автор відзначив першочерговість цього питання у модернізації системи закладів вищої мистецької освіти.

Ключові слова: етнодизайн; етнодизайн кераміки; художники декоративно-прикладного мистецтва; професійна підготовка.

Табл. 1. Літ. 14.

Yulia Roik, Postgraduate Student of the
Kyiv Mykhaylo Boychuk State Academy of
Decorative-Applied Arts and Design

**PROFESSIONAL TRAINING OF SPECIALISTS IN THE ETHNO-DESIGN OF CERAMICS:
ANALYSIS OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL SOURCES**

The article is devoted to a retrospective analysis of scientific and pedagogical sources, the problems of which are related to ethno design of ceramics – a modern method of designing products. This article summarizes the collected information from the scientific and pedagogical literature for a better understanding of the peculiarities of the preparation of future artists of decorative and applied art for the use of ethno design of ceramics. An analysis of the theoretical works of domestic and foreign specialists has been carried out, which shows that in the context of studying the training of ceramic artists, ethno design of ceramics is of great importance. The main goal and task of ethno design of ceramics is the mastering of national traditions by ceramic artists, their correct interpretation and combination with the latest technologies. In the course of the scientific search, the author singled out complex scientific-pedagogical and methodical studies dedicated to the problem of professional training in artistic ceramics and pottery in educational institutions of various types: preschool institutions, schools, colleges and institutions of higher art education.

It is noted that the works of the studied authors present practical recommendations for the organization of the process of creating ceramic products in the process of decorative and applied training of students in educational institutions of various levels. In addition, the information presented in their works testifies that the dominant part in the education of decorative and

applied arts has always been and remains the practical component, which was implemented by involving future artists in the production process and practical mastering of professional technologies with the help of a mentor-master. The researcher singled out works that describe in detail the stages of creating ceramic products and the methods and forms used by teachers to improve the results of mastering the material. The author recognized the priority of this issue in the modernization of the art education system.

Keywords: *ethno design; ethno design of ceramics; decorative and applied art artists; professional training.*

Постановка проблеми. Основні положення, закріплені в Законах України “Про освіту”, “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні”, “Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності”, Концепції “Нова українська школа”, Державному стандарті вищої освіти, Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти, визначили необхідність оновлення та націоналізації змісту освіти, зокрема мистецької. Пріоритетним напрямом освітньої політики залишається виховання конкурентоспроможних фахівців з національною ідентичністю, де нас цікавить саме професійна підготовка майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва. Позаяк ключовим аспектом системності модернізаційних змін у національній мистецькій освіті стає єдність традицій та інновацій, естетичного й утилітарного компонентів, ми вважаємо, що найвагомішою складовою такої підготовки стає етнотдизайн, зокрема етнотдизайн кераміки. Тому проблема професійного зростання майбутніх художників-керамістів, залишається важливою і актуальною для закладів вищої освіти.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Враховуючи важливість професійної підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування етнотдизайну кераміки, у науково-педагогічній літературі накопичено значний досвід щодо її аналізу. Так, деякі аспекти підготовки художника-кераміста знайшли відображення в наукових працях Є. Антоновича, Р. Захарчук-Чугай, М. Станкевич, Л. Базильчук, О. Бованенко, О. Гевко, Г. Добриніної, Л. Єнтіс, Л. Кулініч, Л. Овчаренко, Б. Прокопович, В. Радкевич, О. Смірної, Ю. Старостенко та ін.

Метою статті є ретроспективний аналіз науково-педагогічних джерел, пов'язаних з професійною підготовкою майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування етнотдизайну кераміки у фаховій діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз системи культурно-мистецької освіти та державної політики щодо народних промислів, яка простежується у законодавчих актах України дає підстави стверджувати, що етнотдизайн стає важливою складовою професійної підготовки майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва. Головна мета та завдання етнотдизайну кераміки – це освоєння художниками-керамістами національних традицій, їх правильна інтерпретація та поєднання з новітніми технологіями [12, 171–176].

Науковий інтерес для нашого дослідницького пошуку мають матеріали з питань професійної підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування етнотдизайну кераміки та методичного аспекту організації навчально-виховного процесу у закладах мистецької освіти.

Зважаючи на давні традиції передачі досвіду художньої діяльності в досліджуваній сфері, доцільно звернутися до праць учених, у яких характеризується історична практика професійної підготовки майстрів декоративно-прикладного мистецтва А. Абросімової, В. Барабуліна, С. Бахрушина, Є. Гаврилової, В. Лешкова, М. Некрасової, І. Проніної, М. Степанової, І. Чернової, Р. Шмагала, К. Шонк-Русича, С. Яркова. В обґрунтовуючи історичну ретроспективу, вони висвітлюють актуальні дотепер ідеї щодо необхідності засвоєння майбутніми художниками-майстрами традицій обраного промислу (М. Некрасова) через безпосереднє залучення до виробничого процесу (І. Проніна) під керівництвом досвідчених майстрів-учителів (С. Бахрушин, В. Лешков), від майстерності та особистісних якостей яких залежить успіх майбутніх фахівців. До того ж відомості, представлені в їхніх працях, засвідчують, що домінуючим у навчанні декоративно-прикладного мистецтва домінував практичний компонент, який реалізувався шляхом залучення майбутніх художників до виробничого процесу і практичного оволодіння фаховими технологіями з допомогою наставника-майстра.

У ході наукового пошуку нами було виокремлено комплексні науково-педагогічні дослідження, присвячені висвітленню проблеми професійної підготовки з художньої кераміки та гончарства у закладах освіти різних типів. Таким чином, вважаємо за доцільне об'єднати знайдені та проаналізовані нами дослідження у три групи. У першій схарактеризовано науково-педагогічний доробок учених-педагогів щодо розвитку дошкільнят засобами художньої кераміки, у другій – школярів, у третій – студентів закладів вищої освіти. Матеріали подані у Табл 1.

Проблему формування професійних знань, умінь та навичок з художньої кераміки, організацію навчально-творчої діяльності та виявлення найефективніших педагогічних умов, які б максимально розкривали творчий потенціал дітей і стимулювали їх гармонійний розвиток засобами декоративно-прикладного мистецтва, а саме художньої кераміки, розглянуто в працях В. Демідова, А. Даниленко, Т. Салаяєвої, А. Хашхожева. У наукових роботах вищезгаданих авторів розроблені практичні рекомендації

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ЕТНОДИЗАЙНУ КЕРАМІКИ:
АНАЛІЗ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДЖЕРЕЛ**

дації з організації процесу вивчення основ художньої кераміки на заняттях у дитячих художніх школах, позакласних шкільних гуртках та при підготовці школярів на уроках “Образотворчого мистецтва” і “Трудового навчання”. Педагогічні засоби, методичні прийоми активації та реалізації творчого потенціалу школярів при роботі з глиною і допоміжними матеріалами були предметом педагогічного

дослідження Т. Сяляєвої. При розробці програм для занять з художньої кераміки, В. Демідова також велику увагу приділяла розвитку творчих здібностей та професійному засвоєнню основних художніх прийомів, навиків, що неможливе, за словами автора, без врахування індивідуальних та вікових психологічних особливостей.

Висвітлюючи проблему організації позакласної

Таблиця 1

**Напрями педагогічних досліджень у галузі художньої кераміки
у закладах освіти різного типу**

Основні педагогічні та методичні проблеми у галузі Художньої кераміки (ДПМ) у закладах освіти різного типу	Роки / дослідники	
	До 1991 р.	З 1992 р. до сьогодні
Виховання дітей дошкільного віку засобами декоративно-прикладного мистецтва, зокрема кераміки та гончарства	Н. Халезова (1978 р., М.), Н. Курочкина (1978 р., М.), Г. Пантюхина (1978 р., М.)	В. Григоренко (2017 р., Київ)
Виховання школярів засобами декоративно-прикладного мистецтва, зокрема художньою керамікою та гончарством	Є. Сявавко (1974 р., Київ), П. Лосюк (1979 р., Київ), Л. Оршанський (1990 р., Київ), В. Сухомлинський (1977 р., Київ), А. Хашхожев (1984 р., М.)	Є. Антонович (1993 р., Львів), Р. Захарчук-Чугай (1993 р., Львів), М. Станкевич (1993 р., Львів), Д. Кемешев (1994 р., М.), І. Зязюн (1995 р., Київ), О. Семашко (1995 р., Київ), Д. Тхоржевський (1996 р., Київ), Р. Захарченко (1996 р., Київ), А. Даниленко (1997 р.), Л. Єнгіс (1997 р., Київ), Т. Сяляєва (1998 р., М.), В. Демідова (2006 р., М.), А. Бодров (2010–2018 рр.), А. Корнієнко (2016 р., Дніпро), Л. Базильчук (2010 р., Черкаси)
Професійне становлення студентів на заняттях кераміки у ЗВО	Г. Лукич (1979 р., М.), Р. Варцава (1987 р., М.), Р. Варцава (1989 р., М.)	О. Бованенко (2018 р., Київ), І. Ковальок (2018 р. Вітебськ) В. Малолетков (2000 р., М.), Н. Казьмірчук (2011, Вінниця), Ю. Овчарова (2007 р., М.), О. Даутова (2006 р., М.), В. Крися (2008 р., Омськ), В. Седих (2010 р. М.), Л. Ейвас (2016 р., Кривий ріг), О. Гевко (2003 р., Київ), Б. Прокопович (2000 р., Київ), В. Радкевич (2008 р.), Н. Басарева (2000 р., О.)
Загальна монографія про гончарне шкільництво на українських землях		Л. Овчаренко (Львів, 2018 р.)

роботи в загальноосвітніх школах, Л. Базильчук розробив та впровадив у навчально-виховний процес ЗВО спецкурс “Основи мистецтва кераміки в позакласній роботі школярів”, видав навчально-методичний посібник “Основи художньої кераміки”; методичні рекомендації “Підготовка вчителя до організації шкільного гуртка з кераміки”. На наше переконання, підготовлене автором дидактико-мето-

дичне забезпечення можуть використовувати як студенти, так науково-педагогічні працівники у професійній діяльності.

За словами Л. Базильчука: “Завдяки поліфункціональному впливу мистецтва формуються емоційні, мотиваційні, вольові, когнітивні й творчодіяльнісні складові гармонійної особистості” [2]. Про важливе значення національного елемента, а

саме декоративно-прикладного мистецтва, у процесі формування та етнокультурного виховання підрастаючого покоління писали Є. Сявавко, Т. Дрига, Л. Єнтіс [6]. Їх наукові доробки розкривають проблему впливу етнічної спадщини народного мистецтва на виховання особистості і пов'язані з питаннями формування самосвідомості та національних цінностей засобами декоративно-прикладного мистецтва школярів та дошкільнят.

Питанням фахової підготовки та професійного становлення студентів на заняттях кераміки у закладах вищої педагогічної освіти ґрунтовно займалися такі вчені, як Ю. Овчарова, Р. Варцава, О. Даутова, О. Бованенко [3], О. Гевко [4], Б. Прокопович [10].

Комплексне вивчення способів передачі професійних керамічних знань, які є головною умовою успішної діяльності художників-керамістів, й з'ясування визначальної ролі мистецьких закладів освіти у творчому розвитку українського традиційного гончарства простудійовано у дисертаційній роботі Л. Овчаренко. Досить ґрунтовно авторка досліджує гончарне шкільництво Слобожанщини та Поділля, вказує на нереалізовані можливості гончарного шкільництва Наддніпрянської України ХХ ст. [9].

Значний науковий і практичний інтерес становлять дослідження з проблем методики викладання у закладах вищої освіти. Зокрема, методичним основам формування образно-пластичного мислення засобами керамічного мистецтва присвячено дисертаційне дослідження О. Даутової. Процес формування художніх потреб студентів на заняттях із кераміки був предметом педагогічного дослідження А. Булкіна. Дисертаційне дослідження Р. Варцави розкриває зміст та методи викладання художньої кераміки при підготовці педагогів образотворчого мистецтва. Автор запропонувала авторську програму спецкурсу "Художня кераміка", розкрила питання теорії та методики проведення занять, запропонувала систему навчальних завдань, які сприяють формуванню умінь та навичок практичного виконання композицій у матеріалі.

Цінними матеріалами з професійної підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва, зокрема керамістів, містяться у навчальному підручнику Є. Антоновича [1]. У навчально-практичному посібнику Г. Добриніної "Художня кераміка" також розглянуті теоретичні основи виробництва художньої кераміки та практичні методи виконання навчальних завдань. Найважливішу частину посібника автор присвятила практичним завданням, доповнюючи їх хорошим ілюстративним матеріалом, а саме навчальними роботами студентів [5]. У книзі В. Малолеткова "Кераміка. Поради початківцям" вказується, що мета професійної підготовки в отриманні фахових знань, у вивченні та дослідженні ремесла як основи, фундаменту творчої діяльності; навчання у закладах вищої мистецької

освіти повинно наповнити студентів нестандартними ідеями, розвинути оригінальне мислення [8].

В. Радкевич проаналізовано інноваційну модель професійного навчання фахівців художніх промислів і ремесел [11, 10–13]. Особливу роль кераміці та регіональним гончарним осередкам у професійній підготовці художників декоративно-прикладного мистецтва надавали: Ю. Старостенко [14], Л. Кулініч [7, 98–101], О. Бованенко. У дисертації "Формування художньо-естетичної культури студентів педагогічних університетів у процесі декоративно-прикладної діяльності" (Київ, 2018) О. Бованенко представила декоративно-прикладну діяльність як дієвий засіб формування художньо-естетичної культури майбутніх педагогів у процесі оволодіння цінностями народного мистецтва, техніками та прийомами створення художніх виробів, реалізації творчих проєктів, збереження національної культурної спадщини [3]. У статті автор О. Смірнова доводить, що декоративно-прикладне мистецтво сприяє формуванню патріотичних почуттів, розвитку національної свідомості, високій духовності, мобільності та компетентності. Тому на думку автора, щоб розвинути вищевказані риси, студентів необхідно максимально наблизити до мистецтва етнічних регіонів, традицій, звичаїв та обрядів, тобто до народного декоративно-прикладного мистецтва [13].

Висновки. На нашу думку, проаналізовані нами наукові роботи є ґрунтовним підтвердженням важливого значення етнодизайну кераміки у безперервній освіті, яка виступає складовою не лише професійного становлення фахівця з художньої кераміки, а й інтелектуально, духовно, фізично та творчо розвиненої особистості. У працях досліджуваних авторів представлено практичні рекомендації з організації процесу створення виробів із кераміки у процесі декоративно-прикладної підготовки учнів, студентів у закладах освіти різного рівня. Але водночас нами не виокремлено праць, у яких би комплексно висвітлювалася проблема підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування етнодизайну кераміки у професійній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво: навч. посіб. для студ. пед. ін-тів. Львів: Світ, 1992. 270 с.
2. Базильчук Л.В. Підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва до організації позакласної роботи в загальноосвітніх школах: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Черкаси, 2010. 23 с.
3. Бованенко О.О. Формування художньо-естетичної культури студентів педагогічних університетів у процесі декоративно-прикладної діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2018. 20 с.
4. Гевко О.І. Національно-патріотичне виховання студентів вищих педагогічних закладів засобами декора-

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ЕТНОДИЗАЙНУ КЕРАМІКИ:
АНАЛІЗ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДЖЕРЕЛ**

тивно-ужиткового мистецтва: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Київ, 2003. 209 с.

5. Добрынина, Г.Г. Художественная Керамика: учебно-практическое пособие. Владивосток: Изд-во ВГУЭС, 2013. 80 с.

6. Єнтіс Л.С. Формування у підлітків художньо-творчих інтересів засобами декоративно-прикладного мистецтва: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05. Київ, 1997. 192 с.

7. Кулініч Л. Вивчення регіонального народного мистецтва як засіб соціально-професійного становлення вчителя образотворчого мистецтва. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер. : Педагогічні науки.* 2013. Вип. 121 (2). С. 98–101.

8. Малолетков В.А. Керамика. Советы начинающим. Москва: Юный художник, 2000. 32 с.

9. Овчаренко Л. Утвердження традиційного гончарства в Миргородській художньо-промисловій школі імені Миколи Гоголя впродовж першої чверті ХХ ст.: уроки й проблеми. URL: Автореферат_овчар.indd (inst-ukr.lviv.ua) (дата звернення 02.01.2023)

10. Прокопович Б.А. Зміст і методика навчання народним художнім ремеслам майбутніх учителів трудового навчання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2000. 190 с.

11. Радкевич В. Інноваційна модель професійного навчання фахівців художніх промислів і ремесел. Проф.техн. Освіта, № 4. 2008. С. 10–13. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/9600/1/Інновація%20професійного%20навчання%20фахівців.pdf> (дата звернення 02.01.2023)

12. Роїк Ю.В. Етнодизайн кераміки як складова професійної підготовки майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва. *Науково-педагогічний журнал "Молодь і ринок"*. Дрогобич, 2018. № 11 (166). С. 171–176.

13. Смірнова О. Етнокультурний напрямок навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва у процесі вивчення декоративно-прикладної творчості. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, № 10 (Ч. 3). 2014. С. 203–210.

14. Старостенко Ю. Гончарство у підготовці художників декоративного мистецтва і його роль у формуванні архітектурно-художнього середовища сучасного інтер'єра. *Українське гончарство: Національний культурологічний щорічник*. Київ – Опішне: Молодь, 1993. 520 с.

REFERENCES

1. Antonovych, Ye.A., Zakharchuk-Chuhai, R.V. & Stankevych, M.Ye. (1992). Dekorativno-prykladne mystetstvo [Decorative and applied art: education]. *Manual for students ped. Institutes*. Lviv, 270 p. [in Ukrainian].

2. Bazylchuk, L.V. (2010). Pidhotovka maibutnykh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva do orhanizatsii pozaklasnoi roboty v zahalnoosvitnykh shkolakh [Preparation of future art teachers to organize extracurricular work in secondary schools]. *Candidate's thesis*. Cherkasy, 23 p. [in Ukrainian].

3. Bovanenko, O.O. (2018). Formuvannia khudozhno-estetychnoi kultury studentiv pedahohichnykh universytetiv u protsesi dekorativno-prykladnoi diialnosti [Formation of artistic and aesthetic culture of students of pedagogical universities in the process of decorative and applied activities]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, 20 p. [in Ukrainian].

4. Hevko, O.I. (2003). Natsionalno-patriotychnе vykhovannia studentiv vyshchykh pedahohichnykh zakladiv zasobamy dekorativno-uzhytkovoho mystetstva [National-patriotic education of students of higher pedagogical institutions by

means of decorative and applied art]. *Candidate's thesis*. Kyiv, 209 p. [in Ukrainian].

5. Dobrynina, H.H. (2013). Khudozhstvennaia Keramyka: uchebno-praktycheskoe posobyе [Art Ceramics: a practical manual]. Vladivostok, 80 p.

6. Ientis, L.S. (1997). Formuvannia u pidlitkiv khudozhno-tvorchykh interesiv zasobamy dekorativno-prykladnoho mystetstva [Formation of artistic and creative interests in teenagers by means of decorative and applied art]. *Candidate's thesis*. Kyiv, 192 p. [in Ukrainian].

7. Kulnich, L. (2013). Vyvchennia rehionalnoho narodnoho mystetstva yak zasib sotsialno-profesiinoho stanovlennia vchytelia obrazotvorchoho mystetstva [The study of regional folk art as a means of socio-professional formation of a fine art teacher]. *Scientific notes of Kirovohrad State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko. Ser.: Pedagogical sciences*. Vol. 121 (2). pp. 98–101. [in Ukrainian].

8. Maloletkov, V.A. (2000). Keramyka. Soveti nachynaiushchym [Ceramics. Tips for beginners]. Moscow, 32 p.

9. Ovcharenko, L. Utverzhennia tradytsiinoho honcharstva v Myrhorodskii khudozhno-promyslovii shkoli imeni Mykola Hoholia vprodovzh pershoi chverti XX stolittia: uroky y problemy [The establishment of traditional pottery in the Mykola Gogol Art and Industrial School of Myrhorod during the first quarter of the 20th century: lessons and problems]. Available at: [Автореферат_овчар.indd \(inst-ukr.lviv.ua\) \(inst-ukr.lviv.ua\)](https://lib.iitta.gov.ua/9600/1/Інновація%20професійного%20навчання%20фахівців.pdf) (Accessed 2 January 2023). [in Ukrainian].

10. Prokopovych, B.A. (2000). Zmist i metodyka navchannia narodnym khudozhnim remeslam maibutnykh uchyteliv trudovoho navchannia [The content and methods of teaching folk arts and crafts to future teachers of labor training]. *Candidate's thesis*. Kyiv, 190 p. [in Ukrainian].

11. Radkevych, V. (2008). Innovatsiina model profesiiinoho navchannia fakhivtsiv khudozhnykh promysliv i remesel [Innovative model of professional training of specialists in arts and crafts]. *Professional and technological education*. No 4. pp. 10–13. Available at: <https://lib.iitta.gov.ua/9600/1/Інновація%20професійного%20навчання%20фахівців.pdf> [in Ukrainian].

12. Roik, Yu.V. (2018). Etnodyzain keramiky yak skladova profesiinoi pidhotovky maibutnykh fakhivtsiv dekorativno-prykladnoho mystetstva [Ethnodesign of ceramics as a component of professional training of future specialists in decorative and applied art]. *Scientific and pedagogical journal "Youth and Market"*. Drohobych. No 11 (166). pp. 171–176. [in Ukrainian].

13. Smirnova, O. (2014). Etnokulturnyi napriamok navchannia maibutnykh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva u protsesi vyvchennia dekorativno-prykladnoi tvorchosti [Ethnocultural direction of training future teachers of fine arts in the process of studying decorative and applied creativity]. *Problems of modern teacher training*, No. 10 (part. 3). pp. 203–210. [in Ukrainian].

14. Starostenko, Yu. (1993). Honcharstvo u pidhotovtsi khudozhnykiv dekorativnoho mystetstva i yoho rol u formuvanni arkhitekturno-khudozhnoho seredovyshcha suchasnoho interiera [Pottery in the training of decorative art artists and its role in the formation of the architectural and artistic environment of the modern interior]. *Українське гончарство: Національний культурологічний щорічник*. Kyiv – Opishne, 520 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 09.01.2023